

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Частина 6

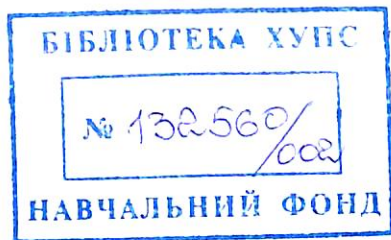
ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ І
ЗДІЙСНЕННЯ ОХОРОНИ ПРАВ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У
ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

355
m54

Міністерство оборони України

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо організації наукової і науково-технічної діяльності у
Збройних Силах України

Частина 6
Основи організації і здійснення охорони прав
інтелектуальної власності
у Збройних Силах України

Видання-2020

УДК 001.89

Методичні рекомендації щодо організації наукової і науково-технічної діяльності у Збройних Силах України затверджено 01.07.2020 Міністром оборони України Тараном А. В. у якості посібника для організації наукової і науково-технічної діяльності у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України.

Методичні рекомендації розроблено авторським колективом під загальним керівництвом заступника Міністра оборони України Миронюка О.Ю. та заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України генерал-лейтенанта Тимошенка Р.І.:

частини 1 та 10 – Національним університетом оборони України імені Івана Черняховського (начальник університету генерал-лейтенант Сиротенко А.М., доктор військових наук, доцент, заступник начальника університету з наукової роботи генерал-майор Щипанський П.В., кандидат військових наук, професор, заслужений працівник освіти України);

частина 2 – Військовою академією (м. Одеса) (начальник академії генерал-майор Гуляк О.В., кандидат юридичних наук);

частина 3, 8 та 17 – Харківським національним університетом Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (начальник університету генерал-майор Турінський О.В., кандидат технічних наук, заступник начальника університету з наукової роботи полковник Певцов Г.В., доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України);

частина 4 – Державним науково-дослідним інститутом випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки Збройних Сил України (начальник інституту полковник Башинський В.Г., доктор технічних наук, старший науковий співробітник, заступник начальника інституту з наукової роботи полковник Дмитрієв В.А., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник);

частина 5, 6 – Центральним науково-дослідним інститутом озброєння та військової техніки Збройних Сил України (начальник інституту генерал-майор Чепков І.Б., доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, заступник начальника інституту з наукової роботи полковник Сотник В.В., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник);

частина 7 – Житомирським військовим інститутом імені С. П. Корольова (начальник інституту генерал-майор Левченко О. В., кандидат військових наук, професор, заступник начальника інституту з навчальної та наукової роботи полковник Сашук І.М., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник);

частина 9 – Військовим інститутом Київського Національного університету (начальник інституту генерал-майор Толоч І.В., кандидат педагогічних наук, заслужений працівник освіти України, заступник начальника інституту з наукової роботи полковник Попков Б.О., кандидат військових наук, старший науковий співробітник) та Воєнно-науковим управлінням Генерального штабу Збройних Сил України (начальник управління полковник Коваль В.В, кандидат військових наук, старший науковий співробітник, начальник відділу полковник Левищенко Є.В.);

частина 11 та 13 – Центральним науково-дослідним інститутом Збройних Сил України, (начальник інституту Романченко І.С., доктор військових наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, заступник начальника інституту з наукової роботи полковник Зварич А.О., кандидат військових наук);

частина 12 – Національною академією сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (м. Львів), (начальник академії генерал-лейтенант Ткачук П.П., доктор історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України, заступник начальника академії з наукової роботи полковник Слюсаренко А.В., доктор історичних наук, доцент);

частина 14 – Науково-дослідним центром ЗС України “Державний Океанаріум” (начальник центру капітан 1 рангу Добринін Є.В., заступник начальника центру з наукової роботи Фердман Г.П., кандидат наук з державного управління, старший науковий співробітник);

частина 15 – Науково-дослідним центром гуманітарної політики ЗС України, (начальник центру полковник Агаєв Н.А., кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, заступник начальника центру з наукової роботи Герасименко М.В., кандидат історичних наук);

частина 16 – Державним науково-дослідним інститутом авіації (начальник інституту генерал-майор Харченко О.В., доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, заступник начальника інституту з наукової роботи полковник Пашенко С.В., кандидат технічних наук, доцент).

Методичні рекомендації щодо організації наукової і науково-технічної діяльності у збройних силах України : посібник у 17 частинах.

Методичні рекомендації застосовуються під час виконання заходів наукової та науково-технічної діяльності у ЗС України.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ	8
1.1. Основні принципи удосконалення існуючих та створення нових зразків (комплексів, систем) озброєння та військової техніки	8
1.2. Вимоги законодавчих, нормативно-правових та керівних документів щодо організації охорони прав інтелектуальної власності в Збройних Силах України	9
2. КЕРІВНИЦТВО ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИНАХІДНИЦЬКОЇ ТА РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКОЇ РОБОТИ	11
3. ОСНОВИ РОЗРОБКИ ВИНАХОДУ (КОРИСНОЇ МОДЕЛІ)	17
3.1. Особливості складання заявки на винахід (корисну модель)	17
3.2. Перелік документів для подання заявки на винахід (корисну модель)	20
3.3. Особливості складання, подачі та розгляду заяви на винахід (корисну модель)	26
3.4. Особливості складання опису на винахід (корисну модель)	29
3.5. Особливості складання формули винаходу (корисної моделі)	35
3.6. Особливості складання креслень (графічних зображень) винаходу (корисної моделі)	38
3.7. Особливості складання реферату винаходу (корисної моделі)	38
3.8. Особливості видачі патенту України на винахід (корисну модель)	39
3.9. Алгоритм складання, подачі та розгляду заяви на винахід (корисну модель)	41
4. ОСНОВИ РОЗРОБКИ РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ	45
4.1. Особливості складання, подачі та розгляду раціоналізаторської пропозиції	45
4.2. Алгоритм складання та оформлення заяви на раціоналізаторську пропозицію	51
4.3. Особливості кваліфікації раціоналізаторської пропозиції	57
4.4. Особливості видачі свідоцтва на раціоналізаторську пропозицію	58
5. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПАТЕНТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ТА ДОСЛІДНО- КОНСТРУКТОРСЬКИХ РОБІТ	62
5.1. Організація патентних досліджень під час виконання науково- дослідних та дослідно-конструкторських робіт	63
5.2. Класифікація інформації про об'єкти інтелектуальної власності .	65

5.3. Особливості застосування методів науково-технічного прогнозу розвитку озброєння і військової техніки для аналізу патентної науково-технічної інформації	та 65
5.4. Порядок розроблення та оформлення завдання на проведення патентних досліджень	67
5.5. Порядок розроблення та оформлення регламенту пошуку за фондами патентної та науково-технічної інформації	69
5.6. Організація пошуку та відбору джерел інформації під час проведення патентних досліджень	73
5.7. Систематизація та аналіз патентної та науково-технічної інформації під час проведення патентних досліджень	76
5.8. Порядок оформлення звіту про патентні дослідження	81
6. ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	83
6.1. Охорона прав інтелектуальної власності під час здійснення заходів з винахідницької та раціоналізаторської роботи	83
6.2. Охорона прав інтелектуальної власності в процесі наукової та науково-технічної діяльності	83
6.3. Охорона прав інтелектуальної власності під час виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт	84
6.4. Охорона прав інтелектуальної власності під час військово-технічного співробітництва	85
6.5. Ліцензійна діяльність підприємств та організацій щодо зразків (комплексів, систем) озброєння та військової техніки	85
6.6. Особливості використання винаходів (корисних моделей, промислових зразків) та раціоналізаторських пропозицій, створених під час виконання службових обов'язків	87
7. ОСНОВИ ФІНАНСУВАННЯ ВИТРАТ НА ВИНАХІДНИЦЬКУ ТА РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКУ РОБОТУ	88
7.1. Порядок обчислення та виплати винагороди за винахідницьку і раціоналізаторську роботу та сприяння винахідництву і раціоналізації	89
7.2. Порядок присвоєння почесних звань "Заслужений винахідник України", "Заслужений раціоналізатор України"	92
7.3. Порядок виплати надбавки до грошового забезпечення за почесні звання "Заслужений винахідник України", "Заслужений раціоналізатор України"	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	95
ДОДАТКИ	97

ВСТУП

Глобалізація світового ринку, зникнення геополітичних меж і розвиток сучасних комунікацій зробили світову систему відкритою й доступною для суспільства. Величезну роль у формуванні єдиного цивілізаційного простору відіграла творча праця, що створила основу сучасного світу – інформаційно-технологічну систему.

У цих процесах найбільша роль належить людському інтелекту, який загалом і створює той інтелектуальний товар, який негайно запроваджується в обіг світової цивілізації. Саме тому основною рушійною силою економічного та соціального розвитку в світі і, зокрема, в Україні, сьогодні стає саме інтелектуальний потенціал нації.

Це підтверджується і загальносвітовими тенденціями:

по-перше – найважливішою частиною національного суспільного багатства стає інтелектуальний продукт;

по-друге – господарська діяльність дедалі більше перетворюється на процес безперервних інтелектуальних нововведень;

по-третє – конкурентоспроможність суб'єктів господарювання, виживання цілих галузей і держав безпосередньо залежать від здатності сприймати й виробляти інтелектуальний продукт;

по-четверте – особливого значення в подоланні кризи та розвитку економіки набуває феномен інтелектуальної власності, тобто власності на інтелект, інтелектуальну діяльність та інтелектуальний продукт.

Динамізм, масштабність і стійкість розвитку інтелектуальної власності сьогодні перетворюється для будь-якої країни у вирішальний чинник забезпечення конкурентоспроможності економіки й економічного зростання, підвищення рівня життя населення, оборонної, технологічної та екологічної безпеки.

Історичний досвід переконливо свідчить, що країна, яка відстає в розвитку озброєння та військової техніки (ОВТ) – заздалегідь приречена на поразку. В сьогоднішніх умовах провідні країни світу основні зусилля в розвитку власного ОВТ спрямовують на забезпечення не технічної, а технологічної переваги. За таких умов, для Збройних Сил (ЗС) України важливою є не кількість ОВТ, вироблених або запущених у виробництво, а наявність перспективних науково-технічних напрацювань у цьому напрямку.

В Україні, починаючи з 1992 року, після припинення існування Радянського Союзу розпочався активний процес створення державної системи правової охорони інтелектуальної власності. Було прийнято ряд законодавчих актів з охорони промислової власності, які були спрямовані на переоформлення прав на об'єкти промислової власності (ОПВ), наданих Патентним відомством колишнього СРСР, створено нормативно-правову базу для здійснення

процедури подання, розгляду та реєстрації національних заявок на видачу охоронних документів.

Починаючи з 2000 року були проведенні корінні зміни та доповнення в законодавчій базі, в державному управлінні системою охорони інтелектуальної власності, які сприяли розбудові сфери, важливої для економічного та соціального розвитку суспільства.

В цей період в ЗС України сформовано дієві органи управління винахідницькою та раціоналізаторською роботою, відпрацьована відповідна нормативна та методична база.

На теперішній час, коли існуючі зразки ОВТ використовуються в антитерористичних операціях за прямим призначенням, винахідницька та раціоналізаторська робота в Збройних Силах України спрямована на удосконалення існуючих та створення нових зразків (або їх елементів), підвищення ефективності їх використання, пошук нових технологічних (технічних) рішень, підвищення якості науково-дослідних робіт (НДР), дослідно-конструкторських робіт (ДКР) та випробувальних робіт, а також охорону прав інтелектуальної власності.

Отримання науково-технічних результатів під час виконання НДР і ДКР, їх надійна правова охорона та ефективне використання дають можливість забезпечити стабільний розвиток ЗС України на основі постійного удосконалення ОВТ, що характеризують сучасне виробництво та забезпечують випуск сучасних зразків ОВТ, які задовольняють постійно зростаючі потреби Збройних Сил України.

Стабільний розвиток ОВТ неможливий без удосконалення правової охорони результатів інтелектуальної діяльності військовослужбовців (службовців), максимальної гармонізації відповідного національного законодавства з міжнародними правовими нормами, накопичення інформаційних ресурсів, створення і ефективного використання механізмів залучення інтелектуальної власності в Міністерстві оборони України та Генерального штабу ЗС України, тобто усього того, що сприяло б розвитку винахідницької діяльності у ЗС України. В Україні створено сучасну законодавчу базу у сфері інтелектуальної власності, що відповідає міжнародним нормам, вона постійно розвивається та удосконалюється.

Методичні рекомендації дозволяють роз'яснити та уточнити окремі вимоги нормативних і керівних документів з основ організації винахідницької та раціоналізаторської роботи у ЗС України, особливості подання заяв на винаходи (корисні моделі) і раціоналізаторські пропозиції під час виконання НДР (ДКР), а також питання, що пов'язані з преміюванням винахідників і раціоналізаторів.